

Dalībvalstu tiesības - Vācija

Šīs lapas saturs ir mašīntulkums, kura kvalitāti nevar garantēt.

Šajā lapā sniegta informācija par Vācijas tiesību sistēmu.

Vācijas Federatīvā Republika ir demokrātiska, federāla un sociāla valsts saskaņā ar tiesiskuma principu. Kopā ar demokrātiskas, federālās un sociālās tiesiskuma principiem pamattiesības ir neaizskarams Vācijas Konstitūcijas kodols, kura ievērošanu uzrauga Federālā konstitucionālā tiesa.

Juridiskie avoti

Pamatlikums ir Vācijas konstitūcija. Ir pamats Vācijas tiesiskajai un vērtības sistēmai. Tajā noteikts:

- pamattiesību pamatprincipi
- valsts un tās augstāko iestāžu valsts pamatlikums un galvenie pārvaldības principi
- Bundestāga vēlēšanu principi
- Bundestāga brīvi ievēlēto deputātu statuss un tiesības
- Bundestāga organizācija un darbība.

Juridisko instrumentu veidi — apraksts

Vācijā galvenie tiesību **avoti ir Konstitūcija, likumi, noteikumi un statūti**. Turklāt nerakstiskus **tiesību avotus** reglamentē starptautisko tiesību un paražu tiesību vispārīgie noteikumi. Būtībā judikatūra nav tiesību avots, lai gan tai ir nozīmīga loma praksē. Likuma spēks ir tikai dažiem Federālās Konstitucionālās tiesas lēmumiem.

Vācija ir federāla valsts ar 16 Lānder. Līdz ar to **federālā likumdošana** piemēro "to darbības jomu, lai aptvertu visu Federatīvās Republikas teritoriju" un **valsts tiesību aktus**, ko piemēro tikai attiecīgajā federālajā zemē. Katrai federālajai zemei ir pašai sava konstitūcija un saskaņā ar tiesībām, kas tai piešķirtas ar Pamatlikumu, arī tiesības pieņemt likumus un noteikumus un statūtus.

Federālās valdības un federālo zemju **likumdošanas pilnvaras** ir sīki reglamentētas Pamatlikumā. Federālās zemes ir pilnvarotas pieņemt tiesību aktus, ciktāl tie nav pārskaitīti federālajai valdībai saskaņā ar Pamatlikumu. Federācijas galvenās likumdošanas pilnvaras izriet no Pamatlikuma 71. panta uz 74. punktu. Citas federālās likumdošanas pilnvaras ir paredzētas arī vairākās Pamatlikuma daļās.

Federālās valdības ekskluzīvās likumdošanas pilnvaras

Ekskluzīvu federālo tiesību jomā Lānder ir pilnvarotas izdot tiesību aktus tikai tad, ja tās ir skaidri pilnvarotas to darīt federālajos tiesību aktos (Vācijas Konstitūcijas 71. pants).

Saskaņā ar Pamatlikuma 73. pantu federālajai valdībai ir ekskluzīvi tiesību akti, inter alia, par: ārlietas, aizsardzība (tostarp civilā aizsardzība), pilsonība, pārvietošanās brīvība, pase, reģistrācija un izraidīšana, imigrācija un emigrācija un izdošana, monetārā, monetārā un apmaiņa, muitas un tirdzniecības zonas vienotība, gaisa transports, federālās valdības un federālo zemju sadarbība kriminālpolicijas jomā un likums par ieročiem un sprāgstvielām.

Konkurējoši tiesību akti

Vienlaicīgās tiesību aktu jomā federālās zemes ir pilnvarotas izdot tiesību aktus tik ilgi un tādā mērā, kādā federālā valdība nav pilnībā izmantojusi savu likumdošanas kompetenci tajā pašā jomā (Pamatlikuma 72. pants). Konkurējošie tiesību akti cita starpā attiecas uz šādām **jomām**: civiltiesības, krimināltiesības, ceļu transports, likums par ārvalstnieku tiesībām, uzturēšanās tiesības un tiesības veikt uzņēmējdarbību, ekonomikas tiesības, darba tiesības un daži patērētāju aizsardzības aspekti. Dažās jomās, kas minētas Pamatlikuma 74. pantā un ietilpst konkurējošu tiesību aktu darbības jomā, federālajai valdībai ir tikai tiesības pieņemt

tiesību aktus tikai tad, ja, ciktāl Vācijā tiek ražoti līdzvērtīgi dzīves apstākļi vai ja tiek saglabāta juridiskā vai ekonomiskā struktūra vispārējās valdības interesēs, ir vajadzīgi federālie tiesību akti.

Pamatlikums regulē arī pretrunu starp federālo un federālo zemju tiesībām. Pamatnoteikums ir noteikts Pamatlikuma 31. pantā: "**Federālais likums pārkāpj valsts tiesību aktus**". Šo principu piemēro, neskarot kolīziju normu hierarhiju, lai, piemēram, federālajiem rīkojumiem būtu prioritāte pār valsts konstitūciju.

Normu hierarhija

Valsts standartu piramīdas augšgalā ir pamatlikums. Tam ir augstāks vērtējums nekā jebkuram citam valsts juridiskajam avotam. Konstitūcija veido pamatu visai Vācijas tiesību sistēmai. Vācijā visiem tiesību aktiem ir jābūt gan oficiāliem, gan būtiskiem. Pamatlikuma 20. panta 3. punktā šajā ziņā ir noteikts, ka tiesību aktiem par konstitucionālo kārtību un izpildvaras un tiesu praksi ir saistoši tiesību akti un tiesību akti. Pamattiesības, kas noteiktas Pamatlikuma 19. — 1. pantā, ir saistošas tiesību aktiem, izpildvaras un judikatūras kā tieši piemērojamu tiesību aktu gadījumā (1. panta 3. punkts). **Pamatlikuma pārākumu galu galā nodrošina Federālā Konstitucionālā tiesa.** Tikai Federālā Konstitucionālā tiesa var atzīt par spēkā neesošu, ja parlamenta likums nav konstitucionāls.

79. panta 2. punkts paredz, ka pamatlikuma grozījumā ir **nepieciešams, lai tiktu** apstiprinātas divas trešdaļas no Bundestāga dalībvalstīm un divas trešdaļas no Federālās padomes. Federālā valdība ir iestāde, ar kuras palīdzību federālās zemes piedalās federālās valdības tiesību aktos un administrācijā un jautājumos, kas ir Eiropas Savienības kompetencē. Daži Pamatlikuma pamatelementi, proti, federālās valdības struktūra, dalības princips vai 1. un 20. pantā noteiktie principi, ir pilnībā atcelti (79. panta 3. punkts).

Saskaņā ar konstitūciju federālajiem un reģionālajiem tiesību aktiem piemēro **starptautisko tiesību vispārīgos noteikumus**. Tās ietver starptautiskās paražu tiesības un starptautisko tiesību vispārējos principus, nevis starptautisko tiesību aktus. Pamatlikumā ir skaidri noteikts, ka starptautisko tiesību vispārējie noteikumi ir federālo likumu neatņemama sastāvdaļa, tiesību akti un tieši federālās teritorijas iedzīvotājiem paredzētas tiesības un pienākumi (25. pants). Starptautisko tiesību vispārējie noteikumi, kas ir svarīgi personai, t. i., individuālie aizsardzības noteikumi, jo īpaši ietver obligātās starptautiskās tiesības, ārvalstnieku pienācīgas tiesiskās aizsardzības nodrošināšanu vai specifiskācijas principu, saskaņā ar kuru kriminālprocesu ierobežo ārvalsts izdošanas piekrišana.

Uz vienkāršiem tiesību aktiem attiecas Konstitūcija. Par tiem Bundestāgs lemj, iesaistot Bundesrat. Federālo valdību, Bundesrat un Bundestāgu (no politiskās grupas vai vismaz 5 % no locekļu skaita) **Bundestāgā var iesniegt likumprojektus**. Pamatlikumā ir izklāstīti gadījumi, kad, pieņemot Bundestāga likumdošanas lēmumu, ir jāapstiprina **Bundesrāts** (saskaņā ar statistikas datiem, ko publicē [Bundesrāts](#) savā tīmekļa vietnē, tas pašlaik ir aptuveni 45 % no visiem tiesību aktiem). Bundesrāts var pārsūdzēt pārējos leģislatīvos lēmumus, kurus Bundestāgs var noraidīt. Gadījumā, ja starp Bundestāgu un Bundesrat ir strīds, kopīgu padomdevēju iestādi var aicināt sniegt padomus par likumprojektiem (pazīstami kā Samierināšanas komiteja). Tā sastāv no tā paša Bundestāga un Bundesrāta locekļu skaita (pašlaik 16). Tiek sagaidīts, ka Samierināšanas komiteja izstrādās priekšlikumus par nolīgumu, bet nevar lemt par Bundestāga un Bundesrāta nostāju.

Noteikumi ierindojas zemāk par likumiem. Tos izdod federālā valdība, federālais ministrs vai federālā valdība. **Statūti** ir zemāki par tiesību aktos noteiktajiem. Tos izdod publisko tiesību subjekts, piemēram, pašvaldība.

Iestāžu sistēma

Likumdevēja iestādes

Vācijas Federatīvajā Republikā par **likumdošanu** atbild parlamenti. Tādējādi Vācijas Bundestāgs ir likumdevēja galvenā iestāde. Tā, iesaistot Bundesrat, lemj par visiem likumiem, kas ir federālās valdības jurisdikcijā.

Deputāti un politiskās grupas Bundestāgā, tāpat kā Bundesrat un federālā valdība, var ieviest **jaunu** tiesību aktu projektus vai grozošos likumus Bundestāgā. Šeit, pēc labi noteikta procesa, notiek debātes, diskusijas un balsošana par likumprojektu.

Tā kā federālajām zemēm ir ievērojama valsts varas daļa Vācijas federālajā sistēmā, **Bundesrāts** ir iesaistīts arī likumdošanas procesā. Viņš saņem **visus likumus par balsošanu** un var pat ciest neveiksmi atkarībā no likuma būtības.

Plašāka informācija ir pieejama [Bundestāga](#) tīmekļa vietnē.

Likumdošanas procedūras

Tiesību akti

Vairumu dokumentu vai veidlapu sagatavo federālā valdība. Tā ir centrālā kontrolgrupa, kurai ir vislielākā īstenošanas pieredze un kura ir tieši informēta par to, kur praksē ir vajadzīgi jauni tiesību akti.

Tomēr tikai federālā valdība nevar izstrādāt jaunus likumus. Bundesrat un Bundestāgam ir arī tiesības **iesniegt likumprojektus**.

Federālās valdības vai Bundesrāta iniciatīvas

Ja federālā valdība vēlas grozīt vai grozīt likumu, Federālais kanclers vai federālais kanclers vispirms nosūta likumprojektu **Bundesrat**.

Tad Bundesrat parasti ir sešas nedēļas, lai izdotu atzinumu, par kuru valdība var sniegt rakstiskas piezīmes. Federālais kanclers un Federālais kanclers iesniegs Bundestāga atzinuma projektu Bundestāgam. Izņēmums no šīs procedūras ir **Finanšu likums**: Rēķinus vienlaicīgi nosūta Bundesrat un Bundestāgam.

Līdzīga procedūra attiecas arī uz Federālās padomes likumdošanas iniciatīvu. Pēc tam, kad Bundesrāta locekļu vairākums ir izvēlējis likumprojektu, projekts ir prioritārs attiecībā pret federālo valdību. Parasti sešu nedēļu laikā Jūs sniedzāt atzinumu Bundestāgam un pēc tam to nosūtīt Bundestāgam.

Iniciatīvas no Bundestāga vidus

Tiesību aktu projektus var ierosināt arī Vācijas Bundestāga deputāti: Vai nu **vismaz viena politiskā grupa vai vismaz pieci procenti Bundestāgā**.

Šādi projekti nav jāiesniedz Bundesrat. Tāpēc valdība sagatavo **īpaši orientētus rēķinus** par savām parlamentārajām grupām.

Veidnes izplatīšana

Pirms tiesību akta projekta izskatīšanas Bundestāgā tas vispirms jānosūta Bundestāga priekšsēdētājam, un to reģistrē administrācija.

Pēc tam viņš tiek izplatīts visiem Bundestāga, Bundesrat un federālo ministriju locekļiem vai nu papīra formā, vai arī elektroniski.

Kad likumprojekts ir iekļauts **plenārsesijas darba kārtībā**, viņam izdevās panākt, ka tiek sākta pirmā viņa kustības daļa: Tagad viņš vēršas pie savas valsts un **oficiālās tikšanās Vācijas Bundestāgā**.

Trīs lasījumi plenārsēdē

Bundestāgs plenārsēdes plenārsēdē kopumā izskata trīs tiesību aktu projektus — tā sauktos lasījumus.

Pirmais lasījums notiek viedokļu apmaiņas ceļā tikai tad, ja par to ir vienojusies vecāka gadagājuma cilvēku padome (Bundestāga izpildstruktūra) vai ja to pieprasa viena no politiskajām grupām. Tas bieži attiecas uz likumdošanas projektiem, kas ir īpaši pretrunīgi vai sabiedrībai interesanti.

Pirmā lasījuma galvenais mērķis ir, pamatojoties uz novecošanas padomes ieteikumiem, **identificēt vienu vai vairākas komitejas**, kuras izskatīs tiesību akta projektu un sagatavos to otrajam lasījumam.

Ja tiek ieceltas vairākas komitejas, tā ir vadošā atbildīgā komiteja. Tādēļ viņš ir atbildīgs par lietas izskatīšanas gaitu. Pārējām komitejām ir konsultatīva loma.

Darbs komitejās

Tiesību aktu detalizēts darbs notiek pastāvīgajās komitejās, kurās ir locekļi no visām politiskajām grupām. Komitejas locekļi ir debatēs un sanāksmēs. Tās var arī uzaicināt ieinteresētās personas un ekspertus uz atklātām uzklaušanās.

Līdztekus komitejas darbam politiskās **grupas izveidoja darba grupas**, kurās tās definē un definē savu nostāju.

Komitejas reti veido saikni starp politiskajām grupām. Mijiedarbība starp valdības un opozīcijas grupām nozīmē, ka lielākā daļa rēķinu ir vairāk vai mazāk pārskatīti.

Procesa beigās atbildīgā komiteja **iesniedz pilnsapulcei ziņojumu par** apspriežu gaitu un rezultātiem. Tās ieteikumi lēmumu pieņemšanai ir pamats otrajam lasījumam plenārsēdē.

Debates 2. lasījumā

Pirms otrā lasījuma visi EP deputāti ir saņēmuši publicēto **ieteikumu par lēmumu iespējā veidā**. Tie ir labi sagatavoti debatēm. Turklāt politiskās grupas iekšējās sanāksmēs iepriekš ir precizējušas savu nostāju, lai tās varētu apliecināt vienošanos otrajā publiskajā sanāksmē.

Pēc vispārējām debatēm visus tiesību akta projekta noteikumus var sasaukt individuāli. Tomēr par likumprojektu parasti balso tieši.

Ikviens Parlamenta deputāts var **iesniegt grozījumus**, kurus pēc tam izskata tieši plenārsēdē. Ja pilnsapulce nolemj to grozīt, tad vispirms jādrukā un jāizplata likumprojekta jaunā versija. Tomēr divas trešdaļas klātesošo locekļu var piekrist šai procedūrai. Tad ir iespējams tieši pāriet uz trešo lasījumu.

Balsojums trešajā lasījumā

Jaunas debates trešajā lasījumā rīko tikai tad, ja to prasa politiskā grupa vai vismaz pieci procenti no Bundestāga deputātiem.

Grozījumus vairs nav atļauts izdarīt ne atsevišķi Eiropas Parlamenta deputāti, bet tikai politiskās grupas vai pieci procenti Bundestāgā un tikai otrajā lasījumā.

Trešajā lasījumā notiks galīgā balsošana. Atbildot uz Bundestāga priekšsēdētāja uzdoto jautājumu, deputātiem balsojot „par” un „pret” un deputātiem atturoties.

Ja likumprojektā Bundestāgs ir atradis nepieciešamo balsu vairākumu, to kā likumu nosūta Bundesrat.

Bundesrāta apstiprināšana

Bundesrāts ir Bundesrāts. Viņu līdzdalības tiesības ir skaidri noteiktas.

Bundesrāts nevar grozīt Bundestāga pieņemto likumu. Tomēr, ja viņš nepiekrīt likumam, viņš var vērsties ar jautājumu **Samierināšanas komitejā**. Samierināšanas komiteja apvieno vienu un to pašu Bundestāga un Bundesrāta locekļu skaitu.

Dažos tiesību aktos Bundesrāta piekrišana ir obligāta. Tie ir, piemēram, tiesību akti, kas attiecas uz federālo zemju finansiālo un administratīvo atbildību.

Attiecībā uz iebildumiem Bundestāgs var atļaut, ka likums stājas spēkā pat tad, ja Samierināšanas komitejā nav panākta vienošanās. Tomēr jaunais balsojums Bundestāgā prasa absolūtu balsu vairākumu.

Stāšanās spēkā

Kad likumprojekts ir nodots Bundestāgam un Bundesrat, tam jāveic papildu darbs, lai tas varētu stāties spēkā kā likums.

Pieņemtais likums vispirms tiek drukāts un nosūtīts **Federālajam kancleram, kā arī federālā kanclera un attiecīgā ministraparakstam**.

Pēc tam Federālais prezidents saņem likuma eksemplāru. Viņš pārbauda, vai tas ir noteikts **saskaņā** ar konstitūciju un nav acīmredzami pretrunā Pamatlikumam un nav acīmredzamā pretrunā ar tā saturu. Pēc tam tas paraksta un publicē to **Bundesgesetzblatt [Federālajā Vēstnesī]**.

Līdz ar to šis likums ir izsludināts. Ja aktā nav noteikts konkrēts spēkā stāšanās datums, to automātiski piemēro no 14. dienas pēc Vācijas Oficiālā Vēstneša izdošanas.

Plašāka informācija ir pieejama [Bundestāga](#) tīmekļa vietnē.

Juridiskās datubāzes

Ieinteresētiem pilsoņiem, Federālajai Tieslietu un patērētāju aizsardzības ministrijai un Federālajam birojam [internetā](#) ieinteresētajām personām bez maksas ir pieejami gandrīz visi pašreizējie federālie tiesību akti. Ar normatīvajiem aktiem var iepazīties to jaunākajā redakcijā. Tos nostiprina Federālā tieslietu biroja dokumentācijas centrs. Daudzi svarīgi tiesību akti ir pieejami arī [angļu](#) valodā.

Turklāt federālā valdība Federālās iekšlietu ministrijas aizbildnībā, kas paredzēta būvniecībai un mājām, [internetā internetā](#) dara pieejamu plašu datubāzi ar augstāko federālo iestāžu administratīvajiem noteikumiem bez maksas.

Tā kā Vācijas Federatīvā Republika ir federāla valsts, federālās zemes pašas nosaka savu publikāciju. Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, viņi ir izveidojuši savas tīmekļa vietnes, kas ir saistītas ar [federācijas Tieslietu portālu](#) un federālajām zemēm.

Saites

["Federal Gazette"](#)

[Likumi par internetu](#)

[Rēķinu tulkošana angļu valodā tiesību aktos internetā](#)

[Interneta pārvaldība](#)

 [Federālās valdības un federālo zemju Tieslietu portāls](#)

 [Bundestāgs](#)

 [Federālā valdība](#)

Šis ir satura mašīntulkums. Šīs lapas īpašnieks neuzņemas pilnīgi nekādu atbildību par šī mašīntulkuma kvalitāti.

Lapa atjaunināta: 30/08/2019